

TEISINIS PAGRINDAS

2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendrosios nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL 2013, L 347, p. 320) 16, 30 ir 96 straipsniai.

PAKEITIMO PAGRINDIMAS:

1. Siūlomo pakeitimo priežastys ir svarba

Nuo 2014 m. kai buvo patvirtinta Partnerystės sutartis ir 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programa (toliau – Veiksmų programa) Lietuvoje įvyko socialinių-ekonominių pokyčių, kurie sąlygojo Vyriausybės prioritetų pasikeitimą bei sprendimus turinčius įtaką tam tikriems Veiksmų programos sektoriams. Atsižvelgiant į įvykusius pokyčius ir siekiant, kad Veiksmų programos investicijomis būtų sukurtas ilgalaikis poveikis ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui bei atsižvelgiant į Tarybos rekomendacijas 2017 m. Lietuvai, į tarptautinių organizacijų rekomendacijas, 2014–2020 m. suplanuotų investicijų vertinimus siūlomi žemiau pateikiami Veiksmų programos pakeitimai.

Šiuo pakeitimu siūloma didinti ES struktūrinių fondų lėšas Veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“, 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“, 6 prioriteto „Darnaus transporto ir pagrindinių tinklų infrastruktūros plėtra“ ir 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ įgyvendinamoms veikloms bei atitinkamai patikslinti finansuotinas veiklas.

MVĮ konkurencingumo skatinimas.

Vadovaujantis statistiniais duomenimis, Lietuva beveik trigubai atsilieka nuo ES vidurkio pagal gamybos sąnaudas sukuriama pridėtinę vertę, tenkančią vienam MVĮ darbuotojui. MVĮ darbo našumą dažnai riboja žemas inovatyvumo lygis, kuris, savo ruožtu, mažina MVĮ konkurencinį pranašumą. Pagrindinis veiksnys, ribojantis MVĮ inovacinę veiklą, yra aukšta kaina technologinių inovacijų diegimo versle ir technologinių pajėgumų tobulinimo bei lėšų trūkumas įmonėse. Finansų ministerijos nuomone, padidinus finansavimą būtų sudaryta galimybė pasiekti didesnio proverenčio MVĮ produktyvumo didinimo srityje. Be Europos Tarybos rekomendacijų produktyvumui didinti, EBPO 2016 m. Lietuvos ekonominėje apžvalgoje akcentuoja įmonių produktyvumo didinimą ir ragina skatinti naujas verslo finansavimo formas.

Šiuo Veiksmų programos pakeitimu papildomos lėšos bus skiriamos verslumo skatinimui, MVĮ produktyvumo ir konkurencingumo didinimui mažiau išsivysčiusiuose šalies regionuose taip prisidedant prie „Europa 2020“ tikslo – darbo vietų kūrimas ir skurdo mažinimas. Šis lėšų perkėlimas taip pat padės siekti strategijos „Europa 2020“ pavyzdinės iniciatyvos „Globalizacijos erai pritaikyta pramonės politika“, kuri pabrėžia tausaus išteklių naudojimo paslaugų ir apdirbamosios pramonės sektoriuose svarbą, svarbiausių pažangiųjų technologijų komercinimo ir įsisavinimo skatinimą, tikslų. Taip pat prisidės prie Nacionalinės reformų darbotvarkės, kurioje pabrėžiama, kad Lietuvai svarbu skatinti gamybos išteklių našumą, siekiant ilgalaikio produktyvumo ir ekonomikos augimo, tikslų įgyvendinimo. Dalis lėšų bus skirta grąžinamajai subsidijai, todėl bus sudaryta galimybė pakartotinai investuoti sugrįžusias lėšas ir pasiekti didesnę pokyčių stiprinant regionuose veikiančių MVĮ konkurencingumą ir produktyvumą. Didinamos 19

mln. eurų Veiksmų programos 3 prioriteto „Smulkiojo ir vidutinio verslo konkurencingumo skatinimas“ 3.3. investicinio prioriteto „MVĮ gebėjimų augti regioninėse, nacionalinėse ir tarptautinėse rinkose ir inovacijų diegimo procesuose rėmimas“ lėšos (ERPF), kurios perkeliama iš Veiksmų programos 2 prioriteto (7 mln. eurų ERPF), iš 5 prioriteto (2 mln. eurų ERPF) ir iš 8 prioriteto (10 mln. eurų ERPF). Taip pat atitinkamai tikslinamos finansuotinos veiklos.

Daugiabučių namų atnaujinimas.

Energijos efektyvumas yra vienas iš prioritetinių ES ir Lietuvos strateginių tikslų, kuriam yra skiriamas didelis dėmesys bei keliami ambicingi tikslai. Energijos efektyvumo srities strateginiai tikslai, keliami reikalavimai ir rezultatai yra įvardijami daugelyje strateginių dokumentų, tarp kurių – „Europa 2020“, „Energijos efektyvumo direktyva Nr. 2012/27/ES“ ir „Pastatų energinio naudingumo direktyva Nr. 2010/31/ES“ bei „2014–2020 metų Nacionalinė pažangos programa“. Energijos efektyvumo išankstinis (ex ante) vertinimas nustatė, kad Lietuvoje apie 35 000 daugiabučių namų, kurie sudaro apie 60 proc. visų daugiabučių namų šalyje, yra pastatyti pagal iki 1993 metų galiojusius statybos techninius normatyvus, todėl šių namų energinio efektyvumo charakteristikos yra labai prastos, šiluminės sąnaudos labai didelės, ir šie namai neatitinka dabartinių normatyvinių reikalavimų. Iš viso iki 2017 m. I ketv. pabaigos buvo suteikta beveik 2 000 paskolų daugiabučiams namams renovuoti už beveik 500 mln. EUR bei baigti renovuoti virš 1 600 daugiabučių namų. Atsižvelgiant į didelį renovuotinių daugiabučių namų skaičių bei siekiant padaryti reikšmingą poveikį skatinant energijos efektyvumą, būtina ateityje renovuoti dar daugiau daugiabučių namų, užtikrinant finansavimą didesniai namų skaičiui.

Siūlomu Veiksmų programos pakeitimu yra didinamos lėšos daugiabučių namų renovacijos projektų rengimo, administravimo ir techninės priežiūros išlaidoms kompensuoti bei atitinkamai tikslinamos veiklos. Tai padidins finansinės priemonės „Daugiabučių namų atnaujinimas“ patrauklumą ir paskatins daugiabučių namų modernizavimą. Persikirstomos lėšos prisidės prie ES ir Lietuvos strateginių tikslų pasiekimo – padidinti energijos vartojimo efektyvumą bei sumažinti į atmosferą išmetamų CO₂ dujų kiekį. Didinamos 48 mln. eurų Veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 4.3 investicinio prioriteto „Energijos vartojimo efektyvumo, pažangaus energijos valdymo ir AIE vartojimo viešosiose infrastruktūrose, įskaitant viešuosius pastatus ir gyvenamųjų namų sektorių, rėmimas“ (ERPF) lėšos, kurios perkeliama iš Veiksmų programos 2 prioriteto (ERPF).

Geležinkelių infrastruktūros kūrimui ir modernizavimui.

Veiksmų programos ex-ante vertinime pažymėta, kad geležinkelių transporto sektoriuje pagrindinės problemos yra susijusios su infrastruktūra: geležinkelių transporto tinklas Lietuvoje yra retas (mažo tinklo tankumo ir siaurosios (1435 mm pločio) vežės trūkumas), menkas geležinkelių elektrifikavimas (elektrifikuota yra tik 6,9 % geležinkelių bėgių, todėl ribotas greitis ir didelė tarša), senas riedmenų parkas (25 proc. keleivinių traukinių vagonų yra naujesni nei 10 m., 12 proc. vagonų yra 11–20 m. senumo, o likusi dalis yra eksploatuojama ilgiau nei 21 m.). EK šalies ataskaitoje „Lietuva 2017“ pažymima, kad Lietuvos geležinkelių tinklas tebėra vienas iš mažiausiai elektrifikuotų geležinkelio tinklų ES. Geležinkelių tinklo elektrifikacija sudaro tik 7 proc. (ES vidurkis – 52,7 proc.).

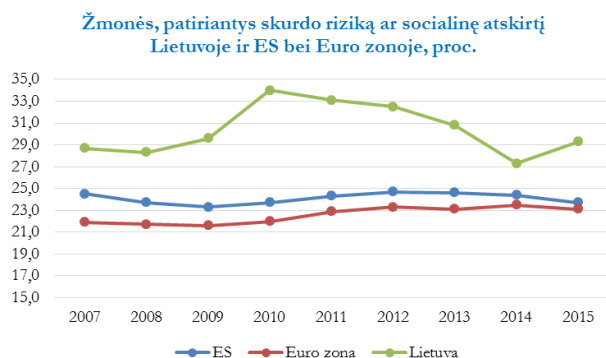
Šiuo Veiksmų programos keitimu papildomos lėšos bus nukreiptos į geležinkelių linijų elektrifikavimą, siekiant elektrifikuotose geležinkelių linijose padidinti traukinių greitį. Elektrifikavus geležinkelių tinklą, būtų sudarytos prielaidos pereiti nuo iškastinio kuro prie atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo geležinkelių transporto sektoriuje, sumažinti neigiamą poveikį aplinkai ir padidinti geležinkelių transporto patrauklumą keleiviams, kroviniams vežti, naudojant aplinką tausojančias priemones. Siūlomas pakeitimas prisidės prie strategijos „Europa 2020“ tvaraus augimo prioriteto pavyzdinės iniciatyvos „Tausiai išteklius naudojanti Europa“, kurioje pažymima, jog labai svarbu užtikrinti suderintą ES pagrindiniams tinklams priklausančios infrastruktūros projektų įgyvendinimą. Investicijos leis didinti verslo bei gyventojų regionuose

mobilumą, tuo pačiu didinant regionų tarpusavio pasiekiamumą ir užtikrinant tinkamą sujungimą su TEN-T tinklu ir saugumą. Didinamos 26,7 mln. eurų Veiksmų programos 6 prioriteto „Darnaus transporto ir pagrindinių tinklų infrastruktūros plėtra“ 6.1 investicinio prioriteto „Bendros Europos daugiarūšio transporto erdvės kūrimo rėmimas investuojant į transeuropinį transporto tinklą“ lėšos (SaF), kurios perkeliamos iš Veiksmų programos 4 prioriteto (SaF).

Bendruomenių inicijuotoms vietos plėtros strategijoms.

ES struktūrinės paramos poveikio užimtumui ir kitiems Lietuvos ūkio makroekonominiams rodikliams vertinime konstatuota, kad dėl sudėtingos demografinės situacijos lėteja Lietuvos ekonominis augimas Nepalankūs gimstamumo, mirtingumo, emigracijos rodikliai lemia labai spartų Lietuvos populiacijos nykimo tempą, neigiamą poveikį darbo rinkai. Skurdo rizikos lygis ir socialinė nelygybė Lietuvoje taip pat išlieka aukštesni už ES vidurkius (1 ir 2 pav.), o valdžios sektoriaus išlaidos socialinei apsaugai pagal proc. BVP Lietuvoje yra gerokai mažesnės už ES vidurkį.

1 pav. Žmonės, patiriantys skurdo riziką ar socialinę atskirtį Lietuvoje ir ES bei Euro zonoje, proc.

2 pav. Skurdo rizikos riba vienam asmeniui, eurai.

Siūlomu Veiksmų programos lėšų perskirstymu didinamos lėšos bendruomenėms, kurios geriausiai žino didžiausias savo regione pasireiškiančias užimtumo ar socialinės atskirties problemas ir atitinkamai galės imtis iniciatyvų, kurios daug greičiau pasieks vietos bendruomenės narius. Tokiu būdu bus prisidedama prie regioninės politikos įgyvendinimo, bendruomenėms bei vietos veiklos grupėms bus sudaromos galimybės aktyviau veikti sprendžiant miestų vietovėse pasireiškiančias socialinę atskirtį patiriančių asmenų užimtumo problemas, gerinti įsidarbinimo galimybes bei vykdant kitas veiklas ir nukreipti investicijas į tas tikslines grupes, kurioms labiausiai to reikia. Perskirsčius lėšas vietos plėtros strategijų įgyvendinimui, ES investicijų sukurta nauda palies konkrečias miesto bendruomenes ir jų narius. Tokiu būdu lėšos bus investuotos efektyviau ir tiesiogiai prisidės prie paslaugų prieinamumo skirtumų skirtingose savivaldybėse mažinimo. Tai

sąlygos didesnę socialinę įtrauktį, skurdo lygio rodiklio mažėjimą, kas turėtų žymiai prisidėti prie mirtingumo ir emigracijos rodiklių Lietuvoje gerinimo. Teikiamas siūlymas didinti finansavimą 8 prioriteto „*Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu*“ 8.6. investicinio prioriteto „*BIVP strategijų įgyvendinimas*“ įgyvendinimui, perskirstant lėšas iš 8.4. investicinio prioriteto (11,6 mln. eurų) ir iš 10 prioriteto (5,4 mln. eurų) priemonių.

Paslaugos šeimai.

2017 m. balandžio 26 d. Europos Komisija paskelbė diskusinį dokumentą dėl Europos socialinio matmens, kuriame atkreipiamas dėmesys, kad visa Europa susiduria su smarkiu visuomenės senėjimu ir atitinkamai mažėjančia darbo jėga. Diskusiniame dokumente teigiama, kad „Lietuvoje padėtis ypač sudėtinga – remiantis dabartinėmis prognozėmis čia gyventojų skaičius iki 2080 m. turėtų sumažėti daugiau nei trečdaliu“. Per 2000–2016 m. Lietuvos gyventojų sumažėjo 18 proc. Taip pat 2013 m. Europos Komisija išleido rekomendacijas „Investicijos į vaikus. Padėkime išsivaduoti iš nepalankios socialinės padėties“. Rekomenduojama formuoti ir įgyvendinti politiką, kuria siekiama spręsti vaikų skurdo ir socialinės atskirties problemą ir užtikrinti vaikų gerovę, taikant daugialypes strategijas. Rekomendacijose nustatomos trys kartinės kryptys formuojant ir įgyvendinant vaikų gerovės ir socialinės atskirties mažinimo politiką: tėvų prieiga prie išteklių (išmokos vaikui ir šeimai), tėvų prieiga prie kokybiškų paslaugų, vaikų teisė dalyvauti. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos organizuotų susitikimų su nevyriausybinėmis organizacijomis bei mokslo atstovais metu buvo aptartos pagrindinės problemos, su kuriomis susiduria jaunos šeimos. Kaip pagrindiniai sunkumai buvo išskirtas paslaugų šeimai trūkumas bei nepakankamas/sunkiai prieinamas vaikų užimtumas. Išsakytas poreikis kurti ir subsidijuoti paslaugas šeimoms, suteikti pagalbą vaikais besirūpinančioms jaunos šeimoms. Šioms naujoms veikloms įgyvendinti reikalingas finansavimas.

Siūlomu keitimu skiriamos papildomos lėšos spręsti paslaugų šeimai trūkumo problemą taip siekiant skirti gerinti demografinę situaciją Lietuvoje, spręsti vaikų skurdo ir socialinės atskirties problemą. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad įvertinus Lietuvoje bendrą valdžios sektoriaus išlaidų pasiskirstymą, socialinei apsaugai skiriamas finansavimas yra mažesnis už ES šalių vidurkį (Lietuvoje – 11,13 % BVP, ES vidurkis – 19,19 % BVP), tuo tarpu išlaidos šeimoms ir vaikams skyrėsi beveik du kartus – Lietuvoje jos sudarė 0,98 % BVP, tuo tarpu ES vidurkis buvo 1,73 % BVP. Taigi lėšų perskirstymas didinant finansavimą 8 prioritetai prisidės prie ES sanglaudos politikos tikslų ir labiau atitiks Lietuvos poreikius. Keitimu siūloma skirti papildomą 22 mln. finansavimą 8 prioriteto „*Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu*“ 8.4 investicinio prioriteto „*Galimybių gauti įperkamas, darnias ir aukštos kokybės paslaugas didinimas, įskaitant sveikatos priežiūrą ir visuotinės svarbos socialines paslaugas*“ priemones perskirstant lėšas iš 10 prioriteto.

Veiksmų programos pakeitimu siūloma mažinti ES struktūrinių fondų lėšas Veiksmų programos 2 prioriteto „Informacinės visuomenės skatinimas“, 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ ir 10 prioriteto „Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas“ įgyvendinamoms veikloms.

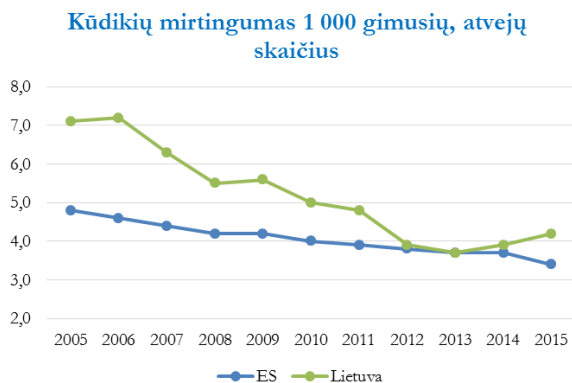
Siūloma mažinti lėšas Veiksmų programos 2 prioriteto įgyvendinimui, nes yra atsisakoma perteklinių investicijų į IRT infrastruktūrą. Šiuo metu vykdoma IRT infrastruktūros konsolidavimo reforma. Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Susisiekimo ministerijos atlikto vertinimo ataskaitoje „Valstybės informacinių technologijų infrastruktūros, planuojamos finansuoti ES struktūrinių fondų paramos lėšomis 2014–2020 m. laikotarpiu, tendencijų ir perspektyvų vertinimo paslaugos“ nurodoma, kad įgyvendinus IRT infrastruktūros konsolidavimą, per 10 metų būtų sutaupyta virš 87 mln. eurų kapitalo investicijų (CAPEX) ir išlaidų (OPEX). Taip pat atsisakoma fragmentuoto elektroninių paslaugų kūrimo, nes šiuo metu sukurtomis el. paslaugomis naudojasi nedidelė dalis vartotojų, todėl šiame laikotarpyje siekiama mažiau kurti el. paslaugas, tačiau geriau

įvertinti jų poreikį, kad didesnė dalis vartotojų jomis naudotųsi. Taip pat atsisakoma viešųjų investicijų į tas IRT sritis, į kurias investuoja privatūs investuotojai.

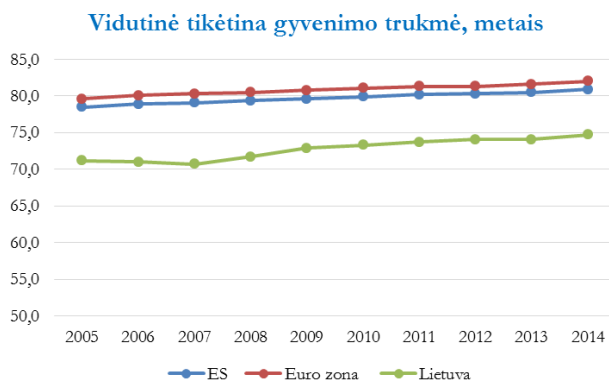
Veiksmų programos 4 prioriteto įgyvendinimui mažinamos lėšos, nes paskelbus pirmąjį kvietimą nedidelės galios biokuro kogeneracijos skatinimui pateiktos tik trys paraiškos. Skatinti nedidelės galios biokuro kooperaciją išlieka aktuali Lietuvos energetikos kryptis. Tačiau įvertinus centralizuotas šilumos tiekimo sistemas savivaldybėse ir siekiant darniai plėsti AEI dalį galutiniame energijos balanse, investicijas pirmiausia numatomos tose centrinės šilumos tiekimo sistemose, kur iš biokuro gaminamos šilumos kiekis yra mažesnis nei 70 proc. Patvirtinus strateginių dokumentų pakeitimus, planuojama iš biokuro gaminamos šilumos kieki centrinės šilumos tiekimo sistemose nuosekliai didinti. Dėl šios priežasties dalis planuojamu įgyvendinti projektų srauto persikelia po 2023 metų. Įvertinus suplanuotų lėšų ir parengtų /planuojamų parengti ir įgyvendinti projektų skaičių, nuspręsta dalį lėšų perskirstyti.

Mažinamos Veiksmų programos 8 prioriteto lėšos, skirtos sveikatos sričiai. Tarptautinio valiutos fondo 2015 m. atliktu vertinimu Lietuvos viešosios išlaidos sveikatos apsaugai atitinka ES vidurkį eliminavus išsivystymo netolygumus (Lietuvos BVP 1 gyv. apie 75 proc. ES vidurkio). Lyginant sveikatai skiriamas lėšas su valdžios sektoriaus pajamomis, Lietuvoje išlaidų rodiklis sveikatos sričiai yra didesnis nei ES vidurkis, tačiau sveikatos rodikliai blogėja: nuo 2013 m. blogėjo kūdikių mirtingumo rodikliai (3 pav.); mirusiųjų skaičius Lietuvoje rodiklis nuo 2009 m. beveik kasmet blogėjo ir yra 1,4 karto didesnis už ES vidurkį; tikėtina gyvenimo trukmė Lietuvoje (74,7 m.) mažesnė už ES vidurkį (80,9 m.) (4 pav.), kas rodo, kad teikiamos paslaugos nėra kokybiškos. Nekokybiškų sveikatos paslaugų suteikimas gyventojams sąlygoja vis didesnę poreikį pakartotinai kreiptis į sveikatos įstaigas bei vartoti daug medikamentų. Lietuvoje namų ūkių privačios išlaidos sveikatai (1,9 proc. BVP) didesnės nei ES (1,5 proc. BVP) (5 pav.). Vertinant bendras viešas ir privačias išlaidas vaistams, Lietuvoje šios išlaidos (1,92 proc. BVP) didesnės nei ES (1,85 proc. BVP). Atsižvelgiant į tai, siekiama efektyviau investuoti turimas lėšas ir didinti sveikatos paslaugų kokybę.

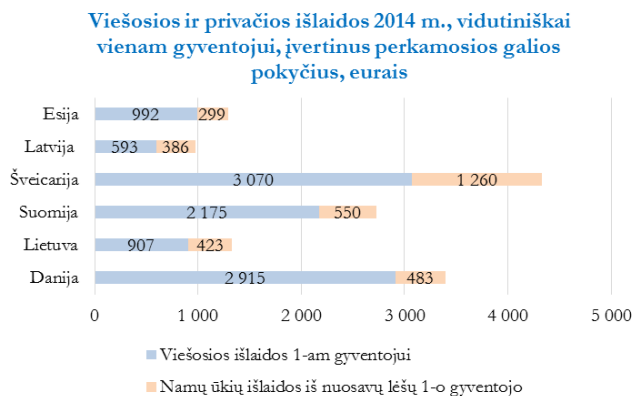
3 pav. Kūdikių mirtingumas 1 000 gimusių, atvejų skaičius.

4 pav. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, metais.

5 pav. Viešosios ir privačios išlaidos sveikatai.

Mažinant ESF lėšų dalį sveikatos apsaugos sektoriui atsisakoma planuotų nacionalinio lygmens (valstybės planuojamų) projektų (tyrimai, viešinio kampanijos, metodikų rengimas ir kt.) specifinių sveikatos problemų srityse; siekiant didesnio investicijų papildomumo jungiamos fragmentiškos nacionalinės iniciatyvos visuomenės sveikos gyvensenos ir sveiko senėjimo srityse. Perskirstomos lėšos bus nukreipiamos bendruomenių inicijuotai vietos plėtrai (vietos veiklos grupių strategijų įgyvendinimui). Bendruomenės inicijuota vietos plėtra yra jau pasiteisinęs įrankis, kuris įgalina regionus vietos lygiu spręsti aktualias užimtumo ar socialinės atskirties problemas. Socialinė atskirtis ir skurdo lygis yra vieni didžiausių įtaką visuomenės sveikatai ir sąmoningumui sveikos gyvensenos klausimais darančių rodiklių. Minėtos investicijos reikšmingai įtakoja sveikatos problemų prevenciją, lėšų perskirstymas labiau atitiks Lietuvos ir ES poreikius ir tikslus.

Siūlomu keitimu mažinamas finansavimas 10 prioritetui, nes peržiūrėjus anksčiau planuotas investicijas viešojo valdymo srityje atsisakoma fragmentuotų investicijų į institucinio lygio projektus, nedarančius reikšmingos įtakos Lietuvos viešojo valdymo sistemai arba specifinės politikos valdymo sričiai. Atitinkamai skaitine reikšme mažinami siektini stebėsenos rodikliai, skaičiuojantys viešojo valdymo institucijas. Sumažinus finansavimą planuojamų finansuoti sisteminių projektų reikšmingumas sudarys sąlygas pokyčiams Lietuvos viešojo valdymo sektoriuje.

Atitinkamai valstybinės tarnybos žmogiškųjų išteklių valdymo tobulinimo srityje taip pat atsisakoma instituciniu lygiu planuotų personalo valdymo tobulinimo iniciatyvų finansavimo. Mažinamas viešojo valdymo institucijų darbuotojų, kurie dalyvaus mokymuose, skaičius. Planuojama kurti tvaresnes kompetencijas viešojo valdymo institucijų viduje, investuojant į mažesnę kiekį asmenų, tačiau jų kompetencijas gilinant stipriau. Tokiu būdu bus siekiama išvengti nedidelę pridėtinę vertę turinčių smulkių mokymų.

Šiuo Veiksmų programos pakeitimu siūloma tikslinti Veiksmų programos 1 prioriteto „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“, 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ ir 5 prioriteto „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ numatytas finansuotinas veiklas.

MTEPI.

Europos Komisijos parengtame dokumente „Šalies ataskaita. Lietuva 2017“ yra nurodyta, kad Lietuvoje viešųjų investicijų į MTTP grąža yra nedidelė. Lyginant pagal ekonominį naudingumą, Lietuvos rezultatai vieni prasčiausių ES. Didžiąją dalį MTTP rezultatų generuoja viešosios mokslo tiriamosios įstaigos, kurių pajėgumas juos ekonomiškai naudingai panaudoti yra silpnas. Atsižvelgiant į tai ir į Tarptautinio valiutos fondo ir atliktų vertinimų rekomendacijas, kuriuose siūloma skatinti inovacijų verslo startuolius, kelti individualių tyrėjų ir mokslininkų kvalifikaciją, finansuoti mokslo pažangą skatinančius ir ekonominį poveikį turinčius verslo mokslinių tyrimų ir

eksperimentinės plėtos užsakymus, vystyti pramoninę doktorantūrą mokslo ir studijų institucijose, pritraukiant jaunuosius tyrėjus ne tik iš Lietuvos, bet ir kitų šalių 1 prioritete „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtos ir inovacijų skatinimas“ tikslinamos veiklos ir perskirstomos lėšos tarp intervencijos kodų.

(Detalūs lėšų paskirstymai pateikiami 9 punkte)

Gaminantys elektros energiją vartotojai.

Lietuvai esant vienai iš didžiausių elektros energijos importuotojų labai svarbi vietinė elektros energijos gamyba ir gamybos pajėgumų didinimas, kuris ženkliai prisidės prie energetikos sektoriaus dekarbonizavimo tikslų. Šiuo metu Lietuvoje yra instaliuota apie 77 MW saulės šviesos elektrinių, iš kurių tik 3 MW yra naudojamos namų ūkių reikmėms. Papildomai 140 MW padidinus atsinaujinančių išteklių energijos gamybos pajėgumus, kurie būtų orientuoti į namų ūkius, padidėtų elektros energijos sistemos patikimumas, vartotojai energiją gamintų savarankiškai ir efektyviai (sumažėtų elektros energijos gamybos nuostoliai), neteršdami aplinkos, gamindami ir vartodami energiją sąmoningiau atsižvelgdami į savo poreikius.

Pakeitimu siekiama suteikti galimybes namų ūkių sektoriui prisidėti prie perėjimo prie mažai anglies išskiriančios ekonomikos ir tokiu būdu įgyvendinti Partnerystė sutarties ketvirtą teminį tikslą – padidinti atsinaujinančių išteklių energijos dalį galutiniame energijos balanse bei galutinume elektros energijos suvartojime. Instaliavus 140 MW galios saulės elektrinių, per metus būtų pagaminta apie 140 GWh vietinės iš atsinaujinančių energijos išteklių pagamintos elektros energijos.

Siūlomas pakeitimas tiesiogiai prisidėtų prie Lietuvos atsinaujinančių išteklių dalies didinimo bendrame energijos balanse iki 2020 metų ir tuo pačiu prisidėtų prie Europos Sąjungos pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijos tikslo „Klimato kaita ir energetikos tvarumas“, susijusio su energijos gamyba iš atsinaujinančių išteklių ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimu.

Kadangi nebelieka poreikio viešosiomis lėšomis finansuoti veiklas, susijusias su biokuro mobilizavimu, logistika ir sandėliavimu, nes šios veiklos, vykdomos privataus verslo ir daugelis iš jų turi įsirengę savo aikšteles, siūloma išbraukti 4 prioriteto „*Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas*“ 4.1 investicinio prioriteto „*AIE gamybos ir skirstymo skatinimas*“ veiklą „Biokuro mobilizavimo ir logistikos sistemų tobulinimas. Planuojama remti biokuro žaliavos (ypač atliekinės medienos) mobilizavimo, gamybos bei transportavimo technikos įsigijimą, taip pat tarpinių biokuro sandėlių įrengimą“. Taip pat siūloma išbraukti šios veiklos rodiklį „Įsigyti nauji biokuro žaliavos mobilizavimo, biokuro gamybos bei transportavimo įrenginiai“. Vietoje šios veiklos siūloma įtraukti veiklą „Paskirstytosios elektros energijos generacijos plėtra individualiuose namų ūkiuose. Remiamos AIE naudojančios technologijos, skirtos pasigaminti elektros energiją individualių namų ūkių reikmėms“.

Centralizuotai tiekiamos šilumos tinklų modernizavimas ir plėtra.

Pakeitimu siekiama patikslinti, kas laikoma 4 prioriteto „*Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas*“ 4.3 investicinio prioriteto „*Energijos vartojimo efektyvumo, pažangaus energijos valdymo ir AIE vartojimo viešosiose infrastruktūrose, įskaitant viešuosius pastatus ir gyvenamųjų namų sektorių, rėmimas*“ įgyvendinimo veikla „Centralizuotai tiekiamos šilumos tinklų modernizacija ir plėtra“. Pakeitimas atitinka 2016 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl ES šildymo ir vėsinimo strategiją, kurioje raginama nacionaliniu lygmeniu vystyti specifines tvarias šildymo ir vėsinimo strategijas, kuriose ypatingas dėmesys būtų skiriamas suderintai šilumos ir energijos gamybai, kogeneracijai, centralizuotam šildymui ir vėsinimui ir pabrėžiama centralizuotų energijos tinklų, kurie yra alternatyva taršesnėms individualaus šildymo sistemoms, svarba, nes tai ypač efektyviai energiją naudojanči ir ekonomiškai efektyvi priemonė siekiant užtikrinti šildymo ir vėsinimo tvarumą,

integruoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius, atgauti šilumą ir šaltį ir kaupti perteklinę elektros energiją mažo vartojimo laikotarpiams, taip suteikiant lankstumo elektros energijos tinklui.

ES šildymo ir vėsinimo strategijoje centrinio šildymo sistema laikomas švariausiu ir efektyviausiu šildymo būdu, kuris gali būti raktas skatinant mažinti CO₂ kiekį, integruojant CHP ir atsinaujinančius energijos šaltinius, kartu su pažangių technologijų, kaip šilumos siurblių, šilumos saugojimo sistemos ir saulės kolektoriai, plėtra.

Planuojamas remti šilumos tinklų modernizavimas šilumos perdavimo nuostolių mažinimui, tinklų darbo patikimumo didinimui bei šilumos tinklų plėtra perdavimo tinklų optimizavimui ir naujų vartotojų prijungimui.

Centralizuoto šilumos tiekimo sistemų sujungimas didina energijos gamybos ir vartojimo efektyvumą, nes padidėja esamų šilumos gamybos įrenginių išnaudojimas, t. y. padidėja įrenginių naudingo veikimo koeficientas. Centralizuoto šilumos tiekimo tinklo sužiedinimo veikla prisideda prie tinklo darbo patikimumo ir šilumos tiekimo veiklos kokybės užtikrinimo. Naujų vartotojų prijungimas prie jau eksploatuojamo šilumos tiekimo tinklo teigiamai veikia tinklo efektyvumo rodiklius. Kuo daugiau vartotojų yra prijungiami prie centralizuoto šilumos tiekimo tinklo ir per jį patiekiamos šilumos kiekis vartotojams padidėja, tuo santykinai padidėja tinklo efektyvumas ir nuostoliai tame tinkle sudaro mažesnę dalį (nes šilumos nuostoliai yra pastovus dydis, nepriklausantis nuo patiekiamos šilumos kiekio). Pavyzdžiui: 1 proc. padidėjęs naudingai patiekiamos šilumos kiekis beveik 1,5 proc. sumažina santykinius šilumos nuostolius tinkle.

Vandentvarka.

Lietuvos aglomeracijose, turinčiose daugiau kaip 2000 gyventojų ekvivalento individualiai tvarkomų nuotekų sistemų (toliau – ITS) naudojimo mastas yra didelis (vidutiniškai 15 proc., o kai kur siekia net 70 proc.). Individualiai tvarkomos nuotekos neužtikrina to paties aplinkosauginio lygio, kaip naudojant centralizuotas nuotekų surinkimo sistemas ir valant nuotekas miesto valymo įrenginiuose. Būstų prijungimas gyventojų lėšomis prie nutiestų tinklų vyksta vangiai. Planuojama Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatyme nustatyti privalomą pareigą visiems aglomeracijoje esantiems ITS naudotojams prisijungti prie centralizuotų nuotekų tvarkymo sistemų, kai jos yra nutiestos iki ITS naudotojui nuosavybės teise priklausančio ar kitaip valdomo ir (arba) naudojamo turto ribos. Siekiant paskatinti gyventojus laikytis šios nuostatos, planuojama teikti finansavimą vandens įmonėms būstų prijungimui prie tiesiamų naujų nuotekų surinkimo tinklų. Tokiu būdu tikimasi užtikrinti prijungimų spartą. Siekiant užtikrinti ilgalaikį geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriaus tvarumą, visiškai įgyvendinti sąnaudų susigrąžinimo principą, taip pat užtikrinti, kad įmonės būtų pajėgios išlaikyti ir atkurti paslaugoms teikti reikalingą infrastruktūrą ir visi šalies gyventojai už tas pačias paslaugas mokėtų panašią kainą, būtina šio sektoriaus pertvarka.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytus argumentus, geriamojo vandens ir nuotekų surinkimo tinklų rekonstrukcijai numatyta tačiau dar nepaskirstytą Sanglaudos fondo lėšų sumą planuojama skirti investicijoms į nuotekų tinklų tiesimą ir gyventojų būstų prijungimą aglomeracijose virš 2000 gyventojų ekvivalentų, siekiant geresnės nuotekų išvalymo kokybės. Taip pat, siekiant užtikrinti ilgalaikį geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sektoriaus tvarumą, planuojama atlikti geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo įmonių veiklos analizę, parengti įmonių stambinimo modelį ir įmonių veiklos tobulinimo planus. Taip pat numatoma infrastruktūros plėtrai teikti finansavimą per finansinės priemones. Siūlomas Veiksmų programos 5 prioriteto „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ 5.3 investicinio prioriteto „Investicijos į vandens sektorių, siekiant įvykdyti ES aplinkos acquis reikalavimus ir patenkinti valstybių narių nustatytus poreikius, viršijančius tuos reikalavimus“ veiklos „Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra ir renovacija“ pakeitimas prisidės prie strategijos „Europa 2020“ tvaraus augimo prioriteto pavyzdinės iniciatyvos „Tausiai išteklius naudojanči

Europa“ bei tiesiogiai prisidės prie direktyvos dėl miesto nuotekų valymo, Baltijos jūros ir kitų paviršinių vandens telkinių būklės gerinimo ir darnaus gamtos išteklių naudojimo.

Papildomai neatsižvelgiant į aukščiau minėtus Veiksmų programoms pakeitimus yra siūlomi Veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ ir 9 prioriteto „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ lėšų perskirstymai tarp išlaidų kategorijų.

Kultūros paveldas

Veiksmų programoje identifikuota, jog Lietuvos visuomenė per mažai suvokia apie kultūros paveldo objektų apsaugos reikmes, principus ir būdus, be to, kultūros paveldas nėra gerai iširtas ir atskleistas, visuomenės sąmoningumas ir aktyvumas yra gana mažas, nepakankamai tenkinami gyventojų kultūriniai ir rekreaciniai poreikiai. Nepakankamas švietimas ir informavimas apie Lietuvos kultūros paveldo savitumą ir reikšmę sąlygoja tai, kad visuomenė mažai prisideda prie Lietuvos kultūros kūrimo ir puoselėjimo. Tokiu būdu nepakankamai išnaudojamas paveldo vertybių kaip socialinės, rekreacinės ir ekonominės veiklos centrų potencialas. Lietuvos, kaip saugios ir paslaugios turistinės valstybės, įvaizdis labai sąlygoja turizmo sektoriaus konkurencingumą ir ekonomiką. Taigi, labai svarbu siekti gerinti Lietuvos, kaip darnios ir kokybiškos turizmo traukos vietovių visumos, įvaizdį ir suvokimą apie ją, propaguoti Lietuvos lankytinas vietas ir daryti jas patrauklesnes, geriau informuoti turistus apie Lietuvos turizmo galimybes šiuolaikiškais informacinių technologijų priemonėmis.

Skyrus papildomas lėšas ir sutvarkius bei pritaikius lankymui daugiau kultūros paveldo objektų bus pagerintas gyventojų sąmoningumas, užtikrinta paveldo išteklių apsauga ir racionalus naudojimas, padidintas saugomų objektų atvirumas visuomenei. Aktualizavus daugiau kultūros paveldo objektų, bus pagerintas Lietuvos kaip patrauklios turizmui šalies įvaizdis Lietuvos ir užsienio šalių rinkose, taip pat padidintas Lietuvos gyventojų susidomėjimas kultūros paveldu, tokiu būdu paverčiant jo objektus socialinės, edukacinės ir ekonominės veiklos židiniiais.

Elektros paskirstymo tinklų modernizavimas ir plėtra bei pažangiųjų tinklų technologijų diegimas.

Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme nustatyti energetikos veiklos tikslai – energijos tiekimo saugumas ir patikimumas; energijos išteklių ir energijos vartojimo efektyvumas. ES strateginėje vizijoje „Europa 2020“ ir Komisijos komunikate dėl 2020–2030 m. klimato ir energetikos politikos strategijoje energijos efektyvumo skatinimas numatytas kaip vienas pagrindinių tikslų. Šiam tikslui pasiekti siūloma diegti išmaniają energijos apskaitą, kurią reglamentuoja ir kurios pagrindinius principus apibrėžia ES dokumentai: III Energetikos paketas; Žiemos energetikos paketas (IV energetikos paketas); ES direktyvos: 2005/89/EB dėl priemonių siekiant užtikrinti elektros energijos tiekimo saugumą ir investicijas į infrastruktūrą; 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių; 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių.

Išmanios energijos apskaitos diegimas skatins energiją vartoti efektyviau, sumažins patiriamas veiklos sąnaudas bei energijos vagysčių nuostolius. Prognozuojamas elektros vartojimo sutaupymas apie 5 %; techninių elektros nuostolių sumažėjimas – daugiau nei 10%; elektros tiekimo pertrūkio trukmės sumažėjimas – iki 10%, veiklos efektyvumo padidėjimas, tolygus energijos paskirstymas piko ir ne piko metu, o taip pat sukuriama sąlyga elektros energijos rinkos dereguliavimui (buitinių vartotojų kategorijai), išmaniųjų tinklų sprendimų diegimui. Įgyvendinus minėtą projektą, elektros paskirstymo tinklai taip pat atitiks Europos Parlamento ir Tarybos reglamento 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių išmaniojo tinklo standartus.

Šiuo pakeitimu perskirstomos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ lėšos iš intervencinių veiksmų srities

„Atsinaujinančioji energija: biomasės“ (kodas 011) į „Vidutinės ir žemos įtampos pažangiosios energijos skirstymo sistemos (įskaitant pažangiuosius elektros energijos tinklus ir IRT sistemas)“ (kodas 015). (Detalūs lėšų paskirstymai pateikiami 9 punkte)

Mokyklose įgyvendinamos prevencinės programos.

Veiksmų programos pakeitimu siūloma didinti skirtas lėšas siekiant aktualizuoti mokyklose įgyvendinamas prevencines programas Lietuvoje. Siekiama kurti ir palaikyti mokykloje saugią aplinką, sudarant palankias sąlygas asmenybės ugdymuisi, akademinų pasiekimų gerinimui, mažinant socialinę atskirtį ir iškritimo iš mokyklos problemą, sprendžiant smurto ir patyčių, psichoaktyvių medžiagų vartojimo ir kitas problemas. 2015 m. buvo atlikti Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo nuostatų įgyvendinimo tyrimas ir analizė, kurių išvadose akcentuojama, kad savivaldybės lygmeniu, siekiant užtikrinti vaikų gerovę, didžiausias dėmesys skiriamas įpareigojimų vaikams skyrimo klausimams, o praktiškai nėra skiriamas dėmesio prevencinės veiklos mokyklose koordinavimui, taikomų priemonių ar programų analizei, veiksmingumo vertinimui. Tai paskatino ne tik didinti vaikams teikiamų paslaugų, kai skiriama minimali priežiūra, pasiūlą savivaldybėje, bet ir koreguoti savivaldybės administracijos ir mokyklos vaiko gerovės komisijų funkcijas, akcentuojant prevencinės veiklos planavimo, įgyvendinimo ir vertinimo aspektus kaip prioritetines veiklos kryptis.

Pažymėtina, kad prevencinėse programos dalyvavę mokiniai geriau prisitaiko mokykloje, išmoka priimtinu būdu išreikšti savo emocijas, geba patys spręsti sunkumus, suprasti netinkamo elgesio pasekmes, mokyklose mažėja agresyvaus elgesio ir patyčių apraiškų, gerėja bendra klasės atmosfera, santykiai. Projektas sudarys sąlygas tiek atskirų grupių mokiniams gauti jų poreikius atitinkančią švietimo pagalbą, tiek visai mokyklos bendruomenei – mokiniams, jų tėvams, pedagogams kartu spręsti kylančias problemas.

Šiuo pakeitimu perskirstomos 9 prioriteto „*Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas*“ lėšos iš intervencinių veiksmų srities „Aukštojo ir lygiaverčio lygmens mokslo kokybės, veiksmingumo ir prieinamumo didinimas siekiant didinti dalyvaujančių asmenų skaičių ir gerinti rezultatus, visų pirma atsižvelgiant į nepalankias sąlygas turinčių asmenų grupes“ (kodas 116) ir „Švietimo ir mokymo sistemų atitikties darbo rinkos poreikiams gerinimas, perėjimo nuo švietimo prie darbo palengvinimas ir profesinio rengimo ir mokymo sistemų stiprinimas ir jų kokybės gerinimas, be kita ko, naudojant gebėjimų numatymo priemones, pritaikant mokymo programas ir kuriant bei plėtojant mokymosi darbo vietoje sistemas, įskaitant dvilypes mokymosi sistemas ir pameistrystės programas“ (kodas 118) į „Mokyklos nebaigiančių asmenų skaičiaus mažinimas ir mokyklos nebaigimo prevencija, taip pat lygių galimybių gauti kokybišką ikimokyklinį, pradinį ir vidurinį išsilavinimą, įskaitant grįžimui į švietimo ir mokymo procesą skirtus mokymosi būdus (formalųjį, neformalųjį mokymąsi ir savišvietą), užtikrinimas“ (kodas 115). (Detalūs lėšų paskirstymai pateikiami 9 punkte)

Šiuo Veiksmų programos pakeitimu siūloma patikslinti didelės apimties projektų sąrašą.

Iš minėto sąrašo yra išbraukiamas didelės apimties projektas „Magistralinio dujotiekio Klaipėda-Kuršėnai antros gijos statyba (magistralinio dujotiekio Klaipėda-Kiemėnai pajėgumų didinimas)“. Veiksmų programos tvirtinimo metu šis projektas buvo įtrauktas į Europos bendro intereso projektų sąrašą, tačiau nebuvo žinoma ar bus įgyvendinamas Europos infrastruktūros tinklų priemonės lėšomis. Projektui gavus finansavimą iš minėtos priemonės, jis nebus finansuojamas Veiksmų programos lėšomis ir todėl išbraukiamas iš didelės apimties projektų sąrašo.

Šiuo Veiksmų programos pakeitimu siūloma didelės apimties projektų sąrašą papildyti dviem transporto sektoriaus didelės apimties projektais. Įgyvendinus Klaipėdos valstybinio jūrų uosto laivybos kanalo gilinamo ir platinimo projektą sumažės pavojingų zonų rizika bei pagerės laivybos sąlygos. Taip pat bus užtikrintas laivų judėjimo saugumas. Geležinkelių ruožų Kaišiadorys–Radviliškis ir Radviliškis–Klaipėda elektrifikavimo projekto įgyvendinimas sudarys prielaidas pereiti nuo iškastinio kuro prie atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo geležinkelių transporto

sektoriuje ir prisidės prie neigiamo poveikio aplinkai mažinimo. Taip pat elektrifikuotose geležinkelių linijose padidėjus greičiui, tikimas, kad padidės geležinkelių transporto patrauklumas keleiviams.

2. Siūlomo pakeitimo indėlis siekiant Europos Sąjungos pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijos tikslų.

Siūlomi pakeitimai prisidės prie „Europa 2020“ uždavinių – energijos vartojimo efektyvumą padidinti 20 proc., didinti darbo vietų skaičių, veiksmingesnės investicijos į mokslinius tyrimus ir inovacijas, mažinti skurstančių ar socialiai atskirtų arba tokią riziką patiriančių žmonių skaičių. Pakeitimas prisidės prie „Europa 2020“ pavyzdinės iniciatyvos „Globalizacijos erai pritaikyta pramonės politika“, kurioje pabrėžiama tausaus išteklių naudojimo paslaugų ir apdirbamosios pramonės sektoriuose svarba, įskaitant efektyvesnę atliekų perdirbimą, svarbiausių pažangiųjų technologijų komercinimo ir įsisavinimo skatinimą, Europos turizmo sektoriaus konkurencingumo stiprinimą ir įmonių paskatų diegti inovacijas būtinybę. Taip pat pakeitimas prisidės prie strategijos „Europa 2020“ tvaraus augimo prioriteto pavyzdinės iniciatyvos „Tausiai išteklius naudojanti Europa“, kurioje pažymima, jog labai svarbu užtikrinti suderintą ES pagrindiniams tinklams priklausančios infrastruktūros projektų įgyvendinimą. „Europa 2020“ pavyzdinė iniciatyva „Europos kovos su skurdu planas“ numato galimybes vietos grupėms pasinaudoti ES fondų lėšomis, siekiant skatinti bendruomeninius metodus.

3. Siūlomo pakeitimo indėlis siekiant numatytų Partnerystės sutarties ir Veiksmų programos tikslų ir prioritetų.

Siūlomi pakeitimai prisidės prie geresnio Partnerystės sutarties ir Veiksmų programos 1.2.1 konkreto uždavinio „Padidinti mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų veiklą aktyvumą privačiame sektoriuje“, 3.3.1 konkreto uždavinio „Padidinti MVĮ produktyvumą“, 5.3.2 konkreto uždavinio „Padidinti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą ir sistemos efektyvumą“, 6.1.1 konkreto uždavinio „Padidinti šalies daugiaryšės susisiektimo sistemos ir transeuropinių transporto tinklų sąveiką“, 8.4.1 konkreto uždavinio „Padidinti bendruomenėje teikiamų paslaugų prieinamumą ir kokybę, plėtoti paslaugas šeimai“ ir 8.6.1 konkreto uždavinio „Pagerinti vietines įsidarbinimo galimybes ir didinti bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius“ tikslų ir rodiklių įgyvendinimo.

Aukščiau siūlomais pakeitimais mažinamos lėšos neturės reikšmingos įtakos Partnerystės sutarties ir Veiksmų programos 2 prioriteto tikslų įgyvendinimui, nes investicijos bus vykdomos efektyviau, atsisakant perteklinės IRT infrastruktūros ir fragmentuotų elektroninių paslaugų kūrimo bei atsisakant viešųjų investicijų į tas IRT sritis, į kurias investuoja privatūs investuotojai. Taip pat neturės reikšmingos įtakos Veiksmų programos 4 prioriteto tikslų įgyvendinimui, nes numatytos investicijos bus vykdomos efektyviau, atsisakant perteklinės infrastruktūros.

Atsižvelgiant į tai, kad lėšos perskirstomos tarp 8 prioritetą įgyvendinančių uždavinių dalį lėšų perskirstant iš 10 prioriteto, tikslas didinti socialinę įtrauktį ir kovoti su skurdu išlieka, tačiau investicijos nukreipiamos toms sritims, kurios gali labiausiai prisidėti prie šio tikslo įgyvendinimo.

Sumažintas finansavimas sveikatos apsaugos sektoriui neturės neigiamos įtakos 8.4.2 uždavinio „Sumažinti sveikatos netolygumus, gerinant sveikatos priežiūros kokybę ir prieinamumą tikslinėms gyventojų grupėms ir skatinti sveiką senėjimą“ įgyvendinimui, nes mažesnėmis sąnaudomis bus pasiekta dauguma numatyta tikslų ne tik apjungiant panašias veiklas, bet išskiriant tas intervencijas, kurios turėtų didžiausią įtaką sveikatos priežiūros kokybės ir prieinamumo gerinimui. Tokiu būdu užtikrinamas investicijų nukreipimas į svarbiausias sveikatos priežiūros sritis, o tam reikalinga finansuojamų veiklų peržiūra siekiant atrinkti efektyviausias investicijas susijusias su aktualiaisiais sveikatos sistemos prioritetais.

Siūlomas keitimas taip pat nepadarys neigiamos įtakos 10 prioriteto tikslų siekimui. Tikslų bus siekiama labiau koncertuojant investicijas ir atsisakant fragmentuotų investicijų į institucinio lygio projektus, nedarančius reikšmingos įtakos Lietuvos viešojo valdymo sistemai arba specifinės politikos valdymo sričiai. Bus finansuojami didesnės apimties ir labiau sisteminiai projektai, skirti:

- veiklos valdymo tobulinimo priemonių diegimui (atitinkamai mažinamas rodiklis, kurio planuota siekti minėtomis fragmentuotomis investicijomis);
- paslaugų ir (ar) aptarnavimo kokybei gerinti skirtų priemonių įgyvendinimui (taip pat mažinamos susijusių rodiklių siektinos reikšmės, atsisakius į smulkų institucinį lygmenį orientuotų projektų finansavimo);
- valstybinės tarnybos žmogiškųjų išteklių valdymo tobulinimas (atsisakoma instituciniu lygiu planuotų personalo valdymo tobulinimo iniciatyvų finansavimo ir šiomis iniciatyvomis planuoto siekti rodiklio „Viešojo valdymo institucijos, pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendinusios institucijos žmogiškųjų išteklių valdymui tobulinti skirtas priemonės“, mažinamas planuotas strateginių kompetencijų mokymuose sudalyvavusių darbuotojų skaičius).

4. Siūlomo pakeitimo įtaka Veiksmų programos stebėsenos rodikliams, jų pasiekimui ir veiklos peržiūros rodiklių pasiekimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, vykdymui.

Atskirų investicinių prioritetų ir į veiklos peržiūros planą įtrauktų fizinių rodiklių pasiekimo reikšmės tikslinamos proporcingai, atsižvelgiant į persikirstomą ES fondų lėšų sumą, susijusių su atitinkamomis minėtų rodiklių siekiančioms investicijoms. Jeigu didinama numatyta įgyvendinti ES fondų lėšų suma, atitinkamai didinamos ir susijusių su planuojamomis finansuoti veiklomis fizinių rodiklių siektinos reikšmės, ir atvirkščiai, jeigu ES fondų lėšų suma mažinama, susijusių fizinių rodiklių siektinos reikšmės proporcingai mažinamos sumažėjusiai veiklų apimčiai arba rodiklių atsisakoma. Buvo planuota, pvz., kad 10 prioritete instituciniu lygmeniu bus finansuojamas žmogiškųjų išteklių valdymui valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose gerinti skirtų priemonių įgyvendinimas, atsisakius – to, atitinkamai išbraukiamas 10.1.5 konkretaus uždavinio rodiklis Nr. 15 „Viešojo valdymo institucijos, pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendinusios institucijos žmogiškųjų išteklių valdymui tobulinti skirtas priemonės“.

Veiklos rezultatų peržiūros plano finansinis rodiklis – bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma, deklaruota EK – tikslinama vadovaujantis šiais principais:

- tuose prioritetuose ir jų dalyse finansuojamose iš tam tikro fondo, kuriems finansavimas didėja, esamų lėšų planuojama deklaruoti EK suma nekeičiama išlaikant tą pačią spartą, o tam tikra papildomai skirtų lėšų dalis planuojama deklaruoti EK iki 2018 m. pabaigos numatoma įvertinus visų ES fondų lėšų administravimo procedūrų trukmę.

- tuose prioritetuose ir jų dalyse finansuojamose iš tam tikro fondo, kuriems finansavimas mažėja planuojama deklaruoti EK suma mažėja proporcingai persikirstomai lėšų sumai, t.y. nekeičiant ES fondų lėšų investavimo spartos.

Žemiau yra pateikiami konkretūs su šiuo pakeitimu siūlomi atlikti stebėsenos rodiklių pakeitimai:

Veiksmų programos 1 prioritete „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ siūloma *didinti* rodiklius „Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą inovacijoms arba MTEP projektams“ (nuo 104 mln. eurų iki 175 mln. eurų), „Įmonių, gavusių investicijas siekiant, kad jos pateiktų naujų rinkos produktų, skaičius“ (nuo 120 iki 130 įmonių) ir „Įmonių, gavusių investicijas siekiant, kad jos pateiktų naujų įmonės produktų, skaičius“ (nuo 140 iki 150 įmonių), tačiau *mažinti* rodiklio „Investicijas gavusių mokslo ir studijų institucijų pateiktos patentų paraiškos“ pasiekimą nuo 50 iki 34. (žr. pagrindimą 1 p. skyriuje „MTEPI“).

Veiksmų programos 2 prioritete „Informacinės visuomenės skatinimas“ siūloma *mažinti* rodiklius „Sukurtos elektroninės paslaugos“ (nuo 200 iki 84), „Įgyvendinti sprendimai, skirti viešojo sektoriaus bendro naudojimo informacinių ir ryšių technologijų infrastruktūros optimizavimui, sąveikumo ir saugos užtikrinimui“ (nuo 7 iki 3) bei prioriteto veiklos rezultatų peržiūros plano įgyvendinimo žingsnį „Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio „Sukurtos elektroninės paslaugos“ reikšmė“ (nuo 100 iki 42). (pakeitimai susiję su prioritetui mažinamomis lėšomis, žr. pagrindimą 1 p.).

Veiksmų programos 3 prioritete „Smulkią ir vidutinį verslo konkurencingumo skatinimas“ siūloma *didinti* rodiklį „Subsidijas gaunančių įmonių skaičius“ (nuo 760 iki 860). (Žr. pagrindimą 1 p. skyriuje „MVĮ konkurencingumo skatinimas“).

Veiksmų programos 4 prioritete „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ siūloma *mažinti* rodiklius „Papildomi atsinaujinančių išteklių energijos gamybos pajėgumai“ (nuo 467 iki 412 MW), „Bendras metinis šiltnamio efektą sukeliančių dujų sumažėjimas“ (nuo 430 000 iki 400 000) ir „Namų ūkiai, kuriuose padidintas atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo efektyvumas“ (nuo 9 000 iki 4 200) (pakeitimai susiję su prioritetui mažinamomis lėšomis, žr. pagrindimą 1 p.).

Siūloma *didinti* rodiklius „Papildomi prie pažangiųjų tinklų prijungtų vartotojų skaičius“ (nuo 10 000 iki 500 000 vartotojai) (žr. pagrindimą 1 p. skyriuje „Elektros paskirstymo tinklų modernizavimas ir plėtra bei pažangiųjų tinklų technologijų diegimas“), „Atsinaujinančių išteklių energijos dalis galutiniame energijos balanse“ (nuo 23 iki 28 proc.). Šis pakeitimas atliekamas, nes šiuo metu pasiekta rodiklio reikšmė yra 25 proc., taip planuojama finansuoti naujas veiklas, kurios prisidės prie didesnio rodiklio pasiekimo (žr. pagrindimą 1 p.).

Siūlome *išbraukti* rodiklį „Įsigyti nauji biokuro žaliavos mobilizavimo, biokuro gamybos bei transportavimo įrenginiai“ (pakeitimas susijęs su keičiamomis finansuotinomis veiklomis, žr. pagrindimą 1 p.).

Veiksmų programos 5 prioritete „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ siūloma *didinti* rodiklius „Papildomi gyventojai, kuriems teikiamos pagerintos nuotekų tvarkymo paslaugos“ (nuo 60 000 iki 90 000), „Numatomo apsilankymų remiamuose kultūros ir gamtos paveldo objektuose bei turistų traukos vietose skaičiaus“ (nuo 220 000 iki 250 000), „Sutvarkyti, įrengti ir pritaikyti lankymui gamtos ir kultūros paveldo objektai ir teritorijos“ (nuo 65 iki 77), prioriteto veiklos rezultatų peržiūros įgyvendinimo žingsnį „Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio „Sutvarkyti, įrengti ir pritaikyti lankymui gamtos ir kultūros paveldo objektai ir teritorijos“ reikšmė“ (nuo 20 iki 40) (žr. pagrindimą 1 p. skyriuje „Kultūros paveldas“).

Siūloma *mažinti* rodiklį „Rekonstruotų vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklų ilgis“ (nuo 680 iki 350). Atsisakoma veiklos rezultatų peržiūros plano rodiklio „Rekonstruotų vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklų ilgis“ (žr. pagrindimą 1 p. skyriuje „Vandentvarka“).

Veiksmų programos 6 prioritete „Darnaus transporto ir pagrindinių tinklų infrastruktūros plėtra“ siūloma *didinti* rodiklį „Bendras rekonstruotų arba atnaujintų geležinkelio TEN-T tinkle linijų ilgis“ (nuo 74 iki 83 km) ir *didinti* prioriteto veiklos rezultatų peržiūros įgyvendinimo žingsnį „Projektų finansavimo ir administravimo sutartyse suplanuota produkto rodiklio „Bendras rekonstruotų arba atnaujintų geležinkelio TEN-T tinkle ilgis“ reikšmė“ (nuo 32 iki 36 km) (žr. pagrindimą 1 p. skyriuje „Geležinkelių infrastruktūros kūrimas ir modernizavimas“).

Atsisakoma rodiklio „Nutiestų magistralinių dujotiekių ilgis“, nes atsisakomo didelės apimties projekto „Magistralinio dujotiekio Klaipėda-Kuršėnai antros gijos statyba (megistralinio dujotiekio Klaipėda-Kimėnai pajėgumų didinimas“.

Veiksmų programos 8 prioritete „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ siūloma *didinti* rodiklius „Socialines paslaugas gavę tikslinių grupių asmenys (šeimoms)“ (nuo 10 000 iki

17 000), „Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO skaičius“ (nuo 60 iki 148) ir „BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes)“ (nuo 7 434 iki 3 000). (Žr. pagrindimą 1 p. skyriuose „Paslaugos šeimai“ ir „Bendruomenių inicijuotoms vietos plėtros strategijos“)

Siūloma *mažinti* rodiklius „Gyventojai, turintys galimybę pasinaudoti pagerintomis sveikatos priežiūros paslaugomis“ (nuo 1 000 000 iki 740 000) ir *mažinti* prioriteto veiklos rezultatų peržiūros rodiklį „Viešasis sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų, kuriose pagerinta paslaugų teikimo infrastruktūra, skaičius“ (nuo 200 iki 160) (pakeitimai susiję su prioritetui mažinamomis lėšomis, žr. pagrindimą 1 p.)

Veiksmų programos 10 prioritete „Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas“ siūloma *mažinti* rezultato rodiklį „Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendinusių paslaugų ir (ar) aptarnavimo kokybei gerinti skirtas priemones, dalis“ (nuo 13 iki 7,3) ir produkto rodiklius „Viešojo valdymo institucijos, pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendinusių veiklos valdymo tobulinimo priemones“ (nuo 55 iki 43), Viešojo valdymo institucijos, pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendinusių paslaugų ir (ar) aptarnavimo kokybei gerinti skirtas priemones (nuo 80 iki 45), „Viešojo valdymo institucijų darbuotojai, kurie dalyvavo pagal veiksmų programą ESF lėšomis vykdytose veiklose, skirtose stiprinti teikiamų paslaugų ir (ar) aptarnavimo kokybės gerinimui reikalingas kompetencijas“ (nuo 4 000 iki 2 250), „Viešojo valdymo institucijų darbuotojai, kurie dalyvavo pagal veiksmų programą ESF lėšomis vykdytuose mokymuose strateginėms kompetencijoms stiprinti (nuo 5 000 iki 3 500). Siūloma atsisakyti produkto rodiklio „Viešojo valdymo institucijos, pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendinusių institucijos žmoniškųjų išteklių valdymui tobulinti skirtas priemones“ (pakeitimai susiję su prioritetui mažinamomis lėšomis. Žr. pagrindimą 1 p.).

Papildomai šiuo Veiksmų programos siūlomu pakeitimu yra siūlome keisti veiksmų programos 9 prioriteto „*Visuomenės švietimas ir žmoniškųjų išteklių potencialo didinimas*“ prioriteto 9.1 investicinio prioriteto „*Investicijos į švietimą, profesinį mokymą, skirtos švietimo ir mokymo infrastruktūrai tobulinti, siekiant suteikti įgūdžių ir užtikrinti mokymosi visą gyvenimą galimybę*“ stebėsenos produkto rodiklio „Pagal veiksmų programą ERPF lėšomis sukurtos naujos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo vietos“ reikšmę.

Nustatant minėto rodiklio reikšmę „6 000“ buvo keliamas tikslas iki 2020 m. padidinti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo aprėptį šalyje 5 procentais. Nuo tada atskiros savivaldybės ėmėsi įvairių būdų spręsti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo prieinamumo klausimus ir nuo 2013 m. iki 2016 m. ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo aprėptis visoje Lietuvoje padidėjo 3,77 proc., o tai reiškia, kad buvo sukurta apie 4 296 naujų vietų. Įtakos naujų ikimokyklinio ugdymo vietų steigimo poreikio sumažėjimui taip pat turi ir lėtėjančio išitraukimo į ikimokyklinį ugdymą tendencija, labai svarbios demografinės priežastys, nes šalyje vyrauja žemi gimstamumo rodikliai su tendencija dar mažėti. Įvertinus iki 2016 m. savivaldybių lėšomis sukurtas naujas vietas (apie 4 296 naujų vietų), atsižvelgiant į kitas įvardintas priežastis, nebėra poreikio siekti tokios patvirtintos minimalios rodiklio reikšmės ir racionalu ją *sumažinti* iki 2 000 naujų vietų, taip sukuriant didesnes galimybes užtikrinti minimalios reikšmės pasiekimą bei tuo pačiu investuoti į naujos kokybės ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo aplinkos atnaujinimą.

5. Siūlomo pakeitimo poveikis Veiksmų programos finansavimo planui (lėšų paskirstymui pagal Veiksmų programos prioritetus), išlaidų pasiskirstymui pagal išlaidų kategorijas nustatytas Veiksmų programoje.

Siūlomas pakeitimas įtakos Veiksmų programos finansavimo planą (lėšų paskirstymą pagal Veiksmų programos prioritetus):

Prioritetų, finansuojamų ERPF ir SF lėšomis, finansavimo plano patikslinimas

1 Prioritete „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ (1.2.1 konkretus uždavinys „Padidinti mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų veiklą aktyvumą privačiame sektoriuje“ ir 1.2.2. konkretus uždavinys „Padidinti žinių komercinimo ir technologijų perdavimo mastą“) *perskirstomos išlaidos (35,9 mln. eurų) tarp išlaidų kategorijų*, atitinkamai *didėja* išlaidos kategorijuose „Investicijos į MVĮ infrastruktūrą, gebėjimus ir įrangą, tiesiogiai susijusius su moksliniais tyrimais ir inovacijų diegimo veikla“ (056), „Investicijos į didelių įmonių infrastruktūrą, gebėjimus ir įrangą, tiesiogiai susijusius su moksliniais tyrimais ir inovacijų diegimo veikla“ (057), „Privačiuose mokslinių tyrimų centruose, taip pat jų tinkluose vykdomi moksliniai tyrimai ir inovacijų diegimo veikla“ (061), o *mažėja* – „Viešuose mokslinių tyrimų centruose ir kompetencijos centruose, taip pat jų tinkluose vykdomi moksliniai tyrimai ir inovacijų diegimo veikla“ (060), „Technologijų perdavimas ir universitetų bei įmonių bendradarbiavimas, visų pirma naudingas MVĮ“ (062), MVĮ vykdomi moksliniai tyrimai ir inovacijų diegimas (įskaitant čekių programas, apdorojimą, projektavimą, aptarnavimą ir socialines inovacijas) (064). (Žr. pagrindimą 1 p. skyriuje „MTEPI“).

55 mln. eurų mažėja 2 prioriteto „Informacinės visuomenės skatinimas“ (2.3.1. konkretus uždavinys „Padidinti elektroninių viešųjų ir administracinių paslaugų prieinamumą ir kokybę“) ERPF lėšos, atitinkamai *mažėja* išlaidų kategorijos:

- „IRT: spartusis plačiajuostis tinklas (prieiga ir (arba) vietinė linija; ≥ 30 Mbps)“ (046),
- „IRT: spartusis plačiajuostis tinklas (prieiga ir (arba) vietinė linija; ≥ 100 Mbps)“ (047),
- „IRT: kitų tipų IRT infrastruktūra ir (arba) didelės apimties kompiuterių išteklių ir (arba) įranga (įskaitant e. infrastruktūrą, duomenų centrus ir jutiklius, taip pat įterptus į kitą infrastruktūrą, pvz. mokslinių tyrimų įrangą, aplinkosaugos ir socialinę infrastruktūrą“ (048);
- „e. valdžios paslaugos ir taikomosios programos (įskaitant e. viešąjį pirkimą, viešojo administravimo pertvarkos palaikymo IRT priemonės, kibernetinio saugumo, patikimumo ir privatumo užtikrinimo priemonės, e. teisingumą ir e. demokratiją) (078)“;
- „Prieiga prie viešojo sektoriaus informacijos (įskaitant atvirųjų duomenų e. kultūrą, skaitmenines bibliotekas, e. turinį ir e. turizmą)“ (079),
- „e. įtraukties, e. prieinamumo, e. mokymosi ir e. švietimo paslaugos ir taikomosios programos, skaitmeninis raštingumas (080)“;
- „Vyresnių žmonių sveikatą ir aktyvumą išsaugoti padedantys IRT sprendimai ir e. sveikatos paslaugos bei taikomosios programos (įskaitant e. priežiūrą ir kasdienį gyvenimą palengvinančią aplinką)“ (081).

(Pakeitimai susiję su prioritetui mažinamomis lėšomis, žr. pagrindimą 1 p.)

19 mln. eurų didėja 3 prioriteto „Smulkią ir vidutinį verslo konkurencingumo skatinimas“ (3.3.1 konkretus uždavinys „Padidinti MVĮ produktyvumą“) ERPF lėšos, atitinkamai *didėja* išlaidų kategorija „MVĮ verslo vystymas, parama verslumui ir inkubatoriams (įskaitant paramą pumpurinėms ir atskirtosioms įmonėms)“ (067). (Žr. pagrindimą 1 p. skyriuje „MVĮ konkurencingumo skatinimas“)

26,7 mln. eurų mažėja 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ (4.1.1. konkretus uždavinys „AIE gamybos ir skirstymo skatinimas“) SaF lėšos, atitinkamai *mažėja* išlaidų kategorija „Atsinaujinančioji energija: biomasės“ (011). (Pakeitimai susiję su prioritetui mažinamomis lėšomis, žr. pagrindimą 1 p.)

48 mln. eurų didėja 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ (4.3.1. konkretus uždavinys „Sumažinti energijos suvartojimą viešojoje infrastruktūroje ir daugiabučiuose namuose“) ERPF lėšos, atitinkamai *didėja* išlaidų kategorija „Siekiant efektyvaus energijos vartojimo vykdoma esamų būstų renovacija, parodomieji projektai ir pagalbinės priemonės“ (014). (Žr. pagrindimą 1 p. skyriuje „Daugiabučių namų atnaujinimas“)

2,0 mln. eurų mažėja 5 prioriteto „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ (5.4.1. konkretus uždavinys „Padidinti kultūros ir gamtos paveldo aktualumą, lankomumą ir žinomumą, visuomenės informuotumą apie juos supančią aplinką“) ERPF lėšos, atitinkamai mažėja išlaidų kategorija „Viešųjų turizmo paslaugų plėtojimas ir populiarinimas“ (093).

Papildomai perskirstomos lėšos tarp minėtos išlaidų kategorijos (093) ir „Viešųjų kultūros ir paveldo vertybių apsauga, plėtojimas ir populiarinimas“ (094), kurioje ERPF lėšų padidėja 10 mln. eurų. (Žr. pagrindimą 1 p. skyriuje „Kultūros paveldas“).

26,7 mln. eurų padidėja 6 prioriteto „Darnaus transporto ir pagrindinių tinklų infrastruktūros plėtra“ (6.1.1. konkretus uždavinys „Padidinti šalies daugiarašies susisiekimo sistemos ir transeuropinių transporto tinklų sąveiką“) SaF lėšos, atitinkamai padidėja išlaidų kategorija „Geležinkeliai (TEN-T pagrindinis tinklas)“ (024). (Žr. pagrindimą 1 p. skyriuje „Geležinkelių infrastruktūros kūrimas ir modernizavimas“).

10,0 mln. eurų mažėja 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ (8.1.3. konkretus uždavinys „Pagerinti sveikatos priežiūros kokybę ir prieinamumą tikslinėms gyventojų grupėms bei sumažinti sveikatos netolygumus“), ERPF lėšos, atitinkamai mažėja išlaidų kategorija „Sveikatos priežiūros infrastruktūra“ (053). (Pakeitimai susiję su prioritetui mažinamomis lėšomis, žr. pagrindimą 1 p.).

Prioritetų finansuojamų ESF lėšomis finansavimo plano patikslinimas

27,4 mln. eurų padidėja 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ (8.4.1 konkretus uždavinys „Padidinti bendruomenėje teikiamų paslaugų prieinamumą ir kokybę, plėtoti paslaugas šeimai“ ir 8.6.1 konkretus uždavinys „Pagerinti vietines įsidarbinimo galimybes ir didinti bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius“) ESF lėšos, atitinkamai didėja išlaidų kategorijos „Galimybių naudotis įperkamosiomis, tvariomis ir aukštos kokybės paslaugomis, įskaitant sveikatos priežiūrą ir visuotinės svarbos socialines paslaugas, didinimas“ (0112) ir „Bendruomenės inicijuotos vietos plėtros strategijos“ (0114). (Žr. pagrindimą 1 p. skyriuose „Paslaugos šeimai“ ir „Bendruomenių inicijuotoms vietos plėtros strategijos“)

27,4 mln. eurų mažėja 10 prioriteto „Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas“ (10.1.5 konkretus uždavinys „Pagerinti žmoniškųjų išteklių valdymą valstybinėje tarnyboje“) ESF lėšos, atitinkamai mažėja išlaidų kategorija „Investavimas į institucinius gebėjimus ir viešojo administravimo subjektų bei viešųjų paslaugų veiksmingumą nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis siekiant reformų, geresnio reglamentavimo ir gero valdymo“ (119). (Pakeitimai susiję su prioritetui mažinamomis lėšomis. Žr. pagrindimą 1 p.).

9 prioritete „Visuomenės švietimas ir žmoniškųjų išteklių potencialo didinimas“ (9.2.2 konkretus uždavinys „Sumažinti anksti iš švietimo sistemos pasitraukusių ir bendrojo ugdymo programos nebaigusiu asmenų skaičių“) perskirstomos išlaidos (2 mln. eurų) tarp išlaidų kategorijų, atitinkamai didėja išlaidos kategorijai „Mokyklos nebaigiančių asmenų skaičiaus mažinimas ir mokyklos nebaigimo prevencija, taip pat lygių galimybių gauti kokybišką ikimokyklinį, pradinį ir vidurinį išsilavinimą, įskaitant grįžimui į švietimo ir mokymo procesą skirtus mokymosi būdus (formalųjį, neformalųjį mokymąsi ir savišvietą), užtikrinimas“ (115), o mažėja - „Aukštojo ir lygiavertio lygmens mokslo kokybės, veiksmingumo ir prieinamumo didinimas siekiant didinti dalyvaujančių asmenų skaičių ir gerinti rezultatus, visų pirma atsižvelgiant į nepalankias sąlygas turinčių asmenų grupes“ (116) (sumažinant 1,5 mln. Eur) ir „Švietimo ir mokymo sistemų atitikties darbo rinkos poreikiams gerinimas, perėjimo nuo švietimo prie darbo palengvinimas ir profesinio rengimo ir mokymo sistemų stiprinimas ir jų kokybės gerinimas, be kita ko, naudojant gebėjimų numatymo priemones, pritaikant mokymo programas ir kuriant bei plėtojant mokymosi darbo vietoje sistemas, įskaitant dvilypes mokymosi sistemas ir

pameistrystės programos“ (118) (sumažinant 0,5 mln. Eur). (žr. pagrindimą 1 p. skyriuje „Mokyklose įgyvendinamos prevencinės programos“)

6. Siūlomo pakeitimo poveikis Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų panaudojimui ir Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų naudojimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, vykdymui atsižvelgiant į planuojamą pasiekti rodiklių pokyčius.

Siūlomas pakeitimas įtakos Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų panaudojimo ir Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų naudojimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, vykdymui: bus patikslinti Veiksmų programos 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10 prioritetų bendros vertės ir paskirstymas pagal ministerijas; 1 prioritete ir papildomai 5 ir 8 prioritetuose bus tikslinamas paskirstymas tarp ministerijų ir peržiūrėtas šių pakeitimų poveikis ES fondų lėšų panaudojimo metinėms sumoms.

7. Siūlomo pakeitimo poveikis Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, nacionalinių lėšų ir veiklos lėšų rezervo paskirstymui Veiksmų programos prioritetams įgyvendinti, kuris patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu.

Siūlomas pakeitimas turės įtakos Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, nacionalinių lėšų ir veiklos lėšų rezervo paskirstymui Veiksmų programos prioritetams įgyvendinti: bus patikslintos Veiksmų programos 2, 3, 4, 5, 6, 8 ir 10 prioritetų vertės pagal ministerijas ir peržiūrėtas šių pakeitimų poveikis ES fondų lėšų, nacionalinių lėšų ir veiklos lėšų rezervo paskirstymui.

8. Siūlomo pakeitimo poveikio analizė (nurodoma esama situacija, numatomas (-i) pokytis (-čiai) ir tikėtinas jo (jų) poveikis).

Perskirstomos lėšos padidins finansinės priemonės „Daugiabučių namų atnaujinimas“, kuri siekia energijos vartojimo efektyvumo, patrauklumą. Taip pat didės MVĮ produktyvumas ir konkurencingumas, o tai prisidės prie naujų darbo vietų kūrimo, ypač šalių regionuose. Dalis lėšų bus nukreipta į geležinkelių tinklo elektrifikaciją, o tai sudarys galimybes sukurti efektyvesnį, greitesnį ir saugesnį geležinkelių tinklą Lietuvoje. Skyrus didesnę prioritetą investicijoms į vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo bei valymo tinklus, bus užtikrintas direktyvos 91/271/EEB dėl miesto nuotekų valymo tinkamas įgyvendinimas ir pagerės Baltijos jūros ir kitų paviršinių vandens telkinių būklė bei darnus gamtos išteklių naudojimas.

Papildomos investicijos į bendruomenės inicijuotą vietos plėtrą paskatins aktyvesnę regionų politiką ir įgalins bendruomenės spręsti vietos problemas. Bendruomenės inicijuota vietos plėtra yra naujas instrumentas Europos socialiniam fondui, tačiau susilaukė didelio populiarumo regionuose ir įvertinus Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo patirtį leidžia tikėtis sėkmingų rezultatų. Tokiu būdu investuojamos lėšos tiesiogiai prisideda prie paslaugų prieinamumo skirtumų skirtingose savivaldybėse mažinimo.

Lėšas skyrus 8.4.1 konkrečiam uždaviniui bus išplėsta šeimoms teikiamų kompleksinių paslaugų aprėptis ir pačių paslaugų įvairovė, padidės šių paslaugų prieinamumas. Kuriant ir teikiant šias paslaugas bus orientuojamasi į jaunų šeimų poreikius. Šios iniciatyvos prisidės prie Lietuvos demografinių problemų sprendimo.

Sumažinus viešajam administravimui skiriamų lėšų kiekį bus paskatintos labiau koncentruotos investicijos ir pakartotinai įvertinti investavimo prioritetai. Lėšų ir rodiklių reikšmių mažinimas leis atsisakyti fragmentuotų iniciatyvų ir orientotis į reikšmingesnius labiau sisteminius projektus, kurie reikšmingiau prisidėtų prie Lietuvos viešajam valdymui kylančių problemų (korupcijos prevencija, viešųjų pirkimų sistemos efektyvinimas, verslo priežiūros naštos mažinimas, nacionalinės reformos prioritetinėse srityse: viešojo valdymo bendrųjų funkcijų centralizavimas,

centralizuotas viešojo valdymo procesų „liesinimas“ LEAN ar atitinkamu metodu, valstybės tarnybos reforma).